

ELŐFIZETÉS ÁR
 Egész évre 6 frt.
 Félévre 3 „
 Negyedévre 1 frt 50 kr
 Bőrmentelen levelek
 csak ismert közölkől fo-
 gadhatnak el.
 Kéziratok nem adhatók
 vissza.
 Egyes szám ára 20 kr.
 A nyilatkozatok minden gar-
 mondos díja 20 kr.

Z E M P L É N .

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉNVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE

(Megjelenik minden vasárnap.)

HIRDETÉSI DÍJ:
 hivatalos hirdetéseknek:
 Minden egyes sor után 1 kr.
 Azonfelül bérlet 30 kr.
 Kiemelt díjazású a kör-
 zettel ellátott hirdeté-
 nyekért (termék) szerint
 minden □ centiméter
 után 3 kr számíttatik.
 Állandó hirdetéseknek
 kedvezmény nyújtatik.
 Hirdetést a „Zemplén”
 nyomdába küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

Népeimhez!

A legsúlyosabb csapás, mely atyai szí-
 vemet érthette, drága egyetlen fiamnak pó-
 tolhatatlan elvesztése. Engem, Házammal
 és hű népeimmel a legmélyebb gyászba
 borított.

Bensőmben megrendülve, alázatosság-
 gal hajlok meg az Isteni gondviselés ki nem
 fürkészhető határozata előtt s népeimmel
 a Mindenhatóhoz könyörgök: Adjon erőt,
 hogy uralkodói kötelemimnek lelkiismeretes
 teljesítésében ne lankadjak, hanem követve
 ugyanazt az irányt, melynek változatlan
 megtartása ezentúl is a jövőre biztosítva
 van, a közjó s a béke áldásainak megör-
 zésére irányozott folytonos törekvésben bát-
 ran és bizalomteljesen kitartsak.

Vigaszt nyújtott azon tudat, hogy a
 legkeserűbb lelki fájdalom e napjaiban né-
 peimnek mindenkor tapasztalt szívélyes
 részvéte környez, s hogy minden oldalról,
 minden körből, közelből és távolból, város-
 ból és faluról, e részvétnél oly sokféle és
 oly annyira meghatározó nyilatkozásait veszem.

Benső elismeréssel érzem, hogy a köl-
 csönös szeretet és hűségnek az a köteleke,
 mely Engemet és Házamat Monarchiam
 minden népével összeköt, a megpróbáltatás
 ily nehéz óráiban csak még inkább meg-
 erősödik és megszilárdul, s azért szükségét
 érzem annak, hogy részemről s a Császárné
 és Királyné, forrón szeretett Hitvesem ré-
 széről, valamint mélyen sujtott menyem ne-

vében is, a gyászunkon való szeretetteljes
 részvétnél mindezen nyilvánulásait szívem
 mélyéből megköszönjem.

E mélyen érzett köszönettel, hű népe-
 immel egyetemben fohászok az Isten
 kegyelmes segedelméért, a további együtt-
 működéshez egyesült erővel, a haza üdvére.

Kelt Bécsben, 1889. évi feb. hó 5-én.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Szabályrendelet.

A községi költségvetési előirányzatok, községi szá-
 madások, ugyszintén a községi pénzkezelés, számvitel
 és ezek ellenőrzése tárgyában.

(Foly. és vége.)

III. Fejezet,

Községi adókönyv, számadási főkönyv, pénztári
 napló és számvitel.

58. §. Törvényhatóságilag engedélyezett, il-
 letve megszavazott községi és vármegyei pótadók
 nyilvántartására a községi adókönyv szolgál.

A községi adókönyvnek előirási részét nagy
 községekben a községi jegyző készíti el; annak
 lerovási és lezárási részét pedig a pénztárnok tartja
 rendben; kis községekben az adókönyvek meg-
 szerkesztése, pontos vezetése és lezárása is a kör-
 jegyzők kötelessége. Pénztárnok, illetve jegyző a
 községi adókönyv pontos vezetéseért személyi
 és anyagi felelősséggel tartoznak. E tekintetben a
 havonkinti ellenőrzést a képviselő-testületek szám-
 vizsgáló köldottsége, azonkívül felévenként, illetve
 évenként a járási főszolgabíró és kataszteri nyil-
 vántartó biztosok gyakorolják (v. ö. 1883 ik évi
 37.169. b. ü. m. számú szabályzat 102. §. és az
 1883; ik évi 45.555. p. ü. m. számú utasításnak
 159. § ával).

A községi költségvetések minden évben leg-
 később november hó 1-éig a vármegyéhez felter-
 jesztetvén, a költségvetési évre szolgáló községi
 adókönyvnek szerkesztése a községi, illetve kör-
 jegyzők által munkálatba veendő. Nevezetesen a
 községi adókönyvbe a községi lakosság és birto-

kosság által fizetett állami adótelemek bejegyzendők,
 az év végén mutatkozó hátralékok, esetleg túllí-
 zetes számtételek abba beigtatandók; a központi
 alapokat megillető s a vmegyétől már megérkezett
 évi járandóságok (vármegyei pótadók főösszegei)
 egyenként kiszámítandók s a községi adókönyv
 függelékébe bevezetendők; ugyanide az előző (szá-
 madási) évről mutatkozó hátralékok átvezetendők.
 Szóval a községi adókönyvnek előmunkálatai ak-
 korra, amidőn a költségvetési előirányzatok a köz-
 séghez visszaérkeznek, befejezendők, hogy így a
 költségvetési évre törvényhatóságilag jóváhagyott
 községi adókulcs az egyéneknél kivételéseknél egy-
 szersmind az adókönyvecskébe való bejegyzések-
 nél nagyobb hátramaradás nélkül alkalmazható s
 a községi adókönyvnek kirovási része teljes egé-
 szében rövid idő alatt is fenakadás nélkül elkészít-
 hető legyen.

59. §. A községi költségvetési előirányzatok-
 kal szoros kapcsolatban áll a számadási főkönyv
 mely az 1886. évi XXII. t. c. 141. §-ában kifeje-
 zett elvnek megfelelően a költségvetés rovataival
 egybehangzóan szerkesztendő.

E számadási könyv is két főrészből áll: fe-
 dezeti (bevételei) és szükségleti (kiadási) részből.
 Minden egyes lap (számla) azon nevezet (cim-
 zést) kapja, amely fedezeti, illetve szükségleti címek
 a költségvetésben előfordulnak. Továbbá amennyi-
 ben az állami egyenes adók kivételével a községi
 kezelés alatt elszámolási kötelezettséggel álló többi
 állami pénzek, nevezetesen: fogyasztási adók, ille-
 tékek, úgyszintén országos- és közmunkaváltás-
 díjak, községi szegényalap, befásítási alap stb.
 (V. ö. 42. §., hol a számadási főkönyvnyomtat-
 ványának egyéneknél kivételésekre való felhasználá-
 sára rendeltetik) hasonlóképen nyilvántartandók és
 a vármegye ellenőrzése alá helyezendők; mindeme
 számadási címek könyvelésére, a számadási főkönyv-
 s befizetési jegyzékeken kívül, a számadási főkönyv-
 ben külön-külön számlák nyitandók s az évi záró-
 számadások függelékében megvizsgálás és felülbi-
 rálás végett előterjesztendők. Pénztári naplón ki-
 vül (melynek mintája a C) alatti mellékletben lát-
 ható) számadási főkönyvet minden nagy községi
 pénztárnok vezetni és őt ennek vezetésében a
 községi bíró és községi jegyző állandóan ellenőrizni
 tartozik. Az időközönként teljesített főbb el-
 lenőrzés az 58. §-ban előadott módon történik. Kis
 községekben az egyes vagyonváltozási ügyesetek-

TÁRCA.

Az öngyilkosságról.

Alkalmi elmefuttatás.

— A „Zemplén” eredeti tárcája. —

Irta: Dr. Weiszberg Zsigmond.

„Az eddigelé csakis vagy legalább kiválólag
 az alsóbb rétegek kiváltságos jogának látszott, ime,
 nyolc nap óta, a felsőbb rétegeknek is valószínű-
 leg kizárólagos elmélkedési tárgyát képezi az
 öngyilkosság!

A villám, ha sujt, a kimagasló alakokat leg-
 elsőbb szokta érni; nem csoda tehát, ha az egy-
 szer minden háritó dacára ott sujtott, hol leginkább
 kellett, de mindamelllett legkevésbé szokták várni:
 a magasban, de hatása természetesen annál pusztí-
 tobb volt.

S hasonlatnak sajna! az utolsó, közzájón
 forgó öngyilkosságra vonatkozólag, minden tekin-
 ben találó is; a csapás villámszerűen jött, fent
 sujtott és alant, a szívekben és elmékben, rendki-
 vüleg pusztított! Azóta, valószínűleg, fent is
 tartanak már a villámtól; elmélkednek róla és
 nagyon természetes, hogy előbb utóbb, ellene
 követendő óvintézkedésekről is lesz szó.

Azonban, mint az égháboru tisztítja a lég-
 kört, ugy tisztázza az ilyen csapás a fogalmakat.
 a nézeteket. Lássuk most, minők a fogalmak, a
 nézetek az öngyilkosság felől?

A tapasztalati lélektan értelmében, az ön-
 gyilkosság, mint fogalom: saját éniünk szándékos,

erőszakos megsemmisítése; mint tett: életünk
 sajátkezü kioltása! Ezen »kioltás« vagy »meg-
 semmisítés« azonban, a józan beszámítás alá nem
 juthat; mert ezen utóbbi kimondja, hogy ama
 határozott külső eredmény, az öngyilkosság, mint
 tett, ama személy énjéből nem származott! Nem
 származott pedig azért, mert ama »beszámítás«
 azon eldöntésen alapszik, mennyiben volt az aka-
 rat alanya, az öngyilkos, a tett pillanatában, az
 u. n. pszichológiai szabadság, vagyis belső sza-
 badság birtokában vagy nem. Tudjuk pedig, hogy
 ezen szabadság, önelhatározási képességünkön alap-
 ul. Az önelhatározási képességnél ismét nem az a
 kérdés, vajjon az egyes akarati tett, minden
 meghatározó októl független-e, hanem az: vajjon
 a meghatározó okok túlyomólag személyiségünk
 belsejében avagy személyiségünkön kívül, azaz
 külső feltételekben rejlenek. Mert az első esetben
 az ember önmaga határozza meg önmagát, míg
 az utóbbiban kívülől határoztatik meg.

Hogy az öngyilkosságról tehát, magunknak
 helyes nézetet képezzünk, illetve: mennyiben esik
 valamely öngyilkosság beszámítás alá vagy sem?
 szükségessé tudunk, hogy az ember az éber lelki
 élet folyamában, a legkülönfélébb külső helyze-
 tekbe jöhet, melyek őt a legkülönfélébb akaratokra
 és cselekvésre hívják fel. Azon eldöntés azonban,
 hogy miként cselekedjék? nem a külső körülmé-
 nyektől, hanem egyedül ő tőle függ.

Ezen éber lelki életben pedig előfordulhatnak
 már a lelki háborodás különféle jelenségei is,
 anélkül azonban, hogy azokat a tulajdonképeni
 lelki betegségek közé számíthatnók; addig míg a
 szellemi élet egyensúlyát nem ingatják meg oly
 tartósan és oly fokban, hogy az illető egyén tel-

jesen képtelen magát különféle helyzeteiben tájé-
 kozni és létrejött képességeit célszerű behatások
 által megigazíthatni. Ilyen jelenség pl. a kedély-
 mozgalmak hevessege; mint következménye a hir-
 telen, erős és féktelen képzet lefolyásnak. Ezen
 hevesesség kezdetben mulékony indulatokban tör ki;
 később azonban megszilárdul, mint hajlandóság
 indulatoskodásra és tulságos ingerlékenységre. S
 az ilyen rendszeren szenvedélyes nagyobbra méla-
 bus és folyton indulatoskodó egyén, nagyon mesz-
 sze áll a lelki egészség alakjától! Mindamelllett
 senkinek sem fog jutni eszébe, az ilyent, mint a
 »bolondok házába való« nyilvánítani.

S mégis csak egy lépés szükséges, hogy a
 lelki háborodás ezen felhozott jellege, a lelki be-
 tegségek valamelyikévé, például örültséggá vál-
 tozzék! Mégis lesz ezen lépés azonnal, mihielt a
 test és lélek közti viszonyhatás következtében a
 szellemi összhang- és egyensúly-hiány az idegrend-
 szer megtántorított működésében megszilárdul.

A közéletben ugyan, a lelki betegségek okait
 inkább a könnyekben felőlő lelki állapotokban,
 mintsem az ezeknek alapjául szolgáló, oly könnyen
 észre nem vehető testi bajokban szokás keresni.
 S látjuk is mindennap, hogy lelki betegségek in-
 dulatokból, szenvedélyekből, búgondból, szerelem-
 ből, honvágyból, politikai és vallási fanatismusból
 keletkeznek; sőt, különösen nagy városokban,
 járványosan is jönnek létre. Mindamelllett, habár
 a lelki betegségek első okai a szellemi élet bajai-
 ban keresendők is, az igazi, a közvetlen ok, mégis
 a testben rejlik. A lelki élet ruganyossága ugyanis
 oly nagy, hogy a leghevesebb viharok is, mely
 benne tombol, ismét le kellene esendesülnie, ha
 e vihar a testi substratumokban — nevezetesen

Mai számunkhoz egy ív melléklet van csatolva.

nek időrendi feljegyzésére csak pénztári napló használtatik, s a nagyobb szakképzettséget igénylő számadási főkönyv nem vezetetik. (V. ö. 43. §-al).

A számadási főkönyvnek kiválóan fontos szerepe van a községi közigazgatási számvitelben. És pedig:

1. Pénztári naplótól (és szaknaplótól) átveszi és tárgyak szerint csoportosítja az egy és ugyanazon pénzforrásból eredő bevételi és kiadási tételeket.

2. A háztartásnak hitelviszonyait folytonos világlatban tartja, vagyis állandóan tájékoztat a felől, valjon a költségvetésileg nyert hiteltörlesztések saját céljakra fordítottak-e, s ha igen, egy vagy más számadási címmel nem fordul-e elő túlköltség (hiteltülpés), vagy, amennyiben egy és más számadási címmel előreláthatólag megtakarítás mutatkozik, irányt szab a hitelátruházás teljesítésében.

3. A háztartás menetének minden irányban és időben való ellenőrzését nemcsak lehetővé, de megkönnyíti is könnyűvé teszi.

4. A napló-számadást kincstári könyvviteli rendszerű számadással átforgalmazza s ekként az évi záró számadásnak napról-napra menő szerkesztését közvetíti.

A számadási főkönyvnek alaki berendezését a D) jegyű nyomtatvány-minta szemlélteti.

60. §. Ha már a törvényhatóságilag jóváhagyott költségvetési előirányzat a nagy községhez visszaérkezett: a községi jegyző a számadási főkönyv előkészítéséhez foghat. Nevezetesen a bevételi és kiadási füzeteket elkészíti, lapszámozza, ellenőrző zsinórral átfűzi és a zsinórvegeket hivatatos pecséttel leendő leragasztás és záradékolás végett a járási főszolgabírónak bemutatja.

Az ekként meghitelesített főkönyvnek egyes számláira a címzések feliratnak s nagyobb terjedelmű főkönyvekhez mutatókönyv (index) is készítettik. Ezután következik a tartozás és a folyó évi járandóság számhasabjainak kitöltése, vagyis a múlt évi számadási főkönyv és az idej költségvetési előirányzat alapján az előírás teljesítése. Itten arra kell ügyelni, hogy a számadási év kezdetén véglegesen (tintával csakis a további változás alá nem eső fedezeti, illetve szükségleti számtételek iratnak a folyó évi járandóság számhasabjára pl. évi hárósszeg, számadási tértímenyek, tiszti fizetések, átalányok, községi vagyon állami adója stb. Ellenben az olyan fedezeti, illetve szükségleti összegek, melyeknek értékét a dolog természetétől következőleg előre pontosan meghatározni nem lehet (pl. a büntetéspénzek, toloncozási költségek stb.) csak ideiglenesen (ironnal) jegyeztetnek föl a „folyó évi járandóság” számzlopán. Az ilyen tételek véglegesen csak akkor tételnek előírásba, amidőn az illető számadási címen fedezeti, illetve szükségleti mértékét már biztosan tudni lehet.

A számadási főkönyvnek valamely számláján, ha éppen hitelmegetakarítás mutatkozik, egy másik számláján pedig hitel-tülpés észleltetnek; a községi előjárásnak, hogy hitelátruházási jogot nyerhessen a képviselő testülethez kell fordulnia. A képviselő-testületől nyert hitelátruházási jog csak törvényhatósági jóváhagyás mellett gyakorolható. Ha pedig valamely számlán a költségvetésileg megállapított szükségleti, illetve fedezeti tétel

az agyban — nem idézne elő oly változásokat, melyeknek a tevékenység rendes állására való visszaváltoztatása, nehezen sikerül és melyek a lelki életet *maradandólag* háborítják meg. Mindezekből következik, hogy egy mindennemű külső behatások ellen kellőleg edzett és ellenálló test, szellemi épségünk legszilárdabb alapja és erőszakos megsemmisítésünknek legbiztosabb *óvszeve*!

Tekintettel a lelki betegségek testi keletkezésére, mármint könnyen érthetjük, miért rejlik oly nagy igazság ama közmondásban, hogy „egészséges lélek, csakis egészséges testben honolhat;” továbbá, miért hangoztatja oly annyira az egészségtan, hogy „csak egészséges szülőknek lehetnek egészséges gyermekeik;” nem különben, miért ellenkezik az egészségtan, az iskolaügy férfainak ama nézetével, hogy — Erismann szerint — „a gyermekek lehetőleg rövid idő alatt, lehetőleg sok ismeretet szerezzenek” és végre, de tekintettel az öngyilkossági hajlamra első sorban, miért bizonyítja ugyanaz világosan, hogy „az iskolát, az iskola mindig magasabbra csigázott követeléseit, a gyermekek szellemi erejével szemben valamint azon izgalmakat, melyeket a vizsgálatok okoznak sok gyermeknek, nem lehet-e tekintetben tökéletesen ártatlanoknak nyilvánítanunk. A mértéken túl megfeszített erő megbénulhat és az elme tompulását okozhatja, az izgatottság addig fokozódhatik, hogy az elme egy percére homályba borul; és az eredmény mind a két esetben rendkívül szomorú, mert — állítjuk mi — előbb-utóbb a meggyengített testi szervezet, karöltve az átöröklés (atavizmus) folytán a gyermekekre szállt mindenféle baj hajlandóságával, oly állapotot szül, melynek csak vagy állandó „elmezavar,” vagy pedig öngyilkosság lehet a „rendes” vége.

és a tényleges kiadás között a házi pénztárra nézve kedvező különbözet mutatkozik, ily esetben a tényleg bevett illetve kiadott pénzüsszeg irandó elő s a kedvező különbözet értéke az észrevételek rovatában számszerűleg feljegyzendő.

61. §. A könyvelésre (naplózásra, lajstromozásra és a főkönyvbe való átvezetésre) általános szabály, hogy minden egyes ügyeset vagyis a fizető fél részéről teljesített törlesztés, illetve a pénztárból történt kifizetés a napi jegyzékbe, illetve a pénztári naplóba rögtön bejegyeztessék és nagy községekben, illetve pénztárnokkal bíró kisközségekben innen nagyobb késedelem nélkül, három nap alatt pedig mulhatatlanul, a pénztári napló sorszámára (cikkére) történő hivatkozással a számadási főkönyvbe átvezetessék.

Olyan egynemű bevételek, melyek sűrűn fordulnak elő (pl. a községi adó cimen befolyt összeg) nem közvetlenül vezetendők a naplóba, hanem csak a beszédesi jegyzékbe (lajstromokba) ahonnan azután a napi, esetleg heti- vagy havi zárlat után, az addig felgyűlt összeszármányt pénztári naplóba, innen pedig egyenként a községi adófőkönyvbe s illetőleg a lajstromok eredmény összegével a számadási főkönyvnek megfelelő számlájára átvittek. A beszédesi lajstromok (mint a pénztári napló is) egy egész évre szóló lapszámozott, átfűzött és hitelesítési záradékkal ellátott, füzetekben az E. nyomtatvány-minta szerint készítendők.

A beszédesi lajstromot, pénztári naplót nagy községben, maga a pénztáros, kis községben, ha a bíró irástudatlan, a jegyző vezeti. Ha már a lajstromnak vagy pénztári naplónak egy-egy oldala betelt, az összes hasábok összeadtnak és az eredményösszeg a lap alján a legalsó sorban, „átvitel” nevezet alatt a megfelelő hasábokba, de a többi számtól vízszintes vonal által elválasztva beiratik, a következő lapon legfelül és jobbról a tulsó lap alján szemléltető eredményösszeg *„áthozat”* név alatt ugyancsak a megfelelő hasábokba (vizszintes vonal huzása nélkül) bejegyeztetik. Év végén a napló (szaknapló) és a számadási főkönyvnek minden egyes számlája lezáratik s a záró összegek és a napló-cikkekre vonatkozó tételszámok a számadási ivbe átvezetnek. E számadáshoz az F. alatt mellékelt nyomtatvány-minta használandó.

62. §. A községi számadásokat nagyközségekben és pénztárossal bíró kisközségekben a pénztáros, oly kisközségekben pedig, ahol a bíró és a körjegyző együttesen minden én január havában a vármegye által kibocsátott számadási táblázaton látható utasítás pontos megtartásával készítik, a jegyző okmányokkal felszereli és mindketten aláírják.

63. §. A zárszámadás mellékletei a 2 ik §-ban leírt módon hitelesített vagyoni leltár, azon évi jóváhagyott költségelőirányzat, a vármegye által kibocsátott számadási táblázaton látható utasítás pontos megtartása és a községi adófőkönyvnek a járási főszolgabíró által meghitelesített kivonata, a hitelesítési záradéknak s a községi adófőkönyvnek az 18... évi községi adófőkönyve mai napon előttem felmutattatván, meggyőződtem arról, hogy abban az egyenkénti kivetések pontosan és a törvényhatóság által megállapított kulcs szerint teljesítettek, továbbá meggyőződést szereztem arról is, hogy a kivonatnak eredményösszegei a szabályos módon lezárt községi adófőkönyvnek eredményösszegeivel teljesen megegyezők. Minek hiteléről ezen záradékot hivatalosan irtam és aláírtam. Kelt stb. N. N. főszolgabíró. (P.H.) Ha a vagyon netalán bérlet utján kezeltetik a haszonbérleti szerződések másolatai. A kiadási tételek igazolására fokszzerű bélyeggel ellátott nyugták, a bevételek igazolására, a kamatok: bérleti összegek, vagy más egyéb követelések befizetéséről az adósok ellennyugtái, a képviselő-testület üléséről a jegyzőkönyv, a meghívók kézbesítéséről a bevény, esetleg postai bevény vagy a láttamozott körözvény, netalán észrevételek és külön vélemény.

64. §. A február hó első felében a községi számadások okmányok nélkül a község házában s ha ilyen nincs, a bíró házában 15 napra községházára kihelyezendők és ennek megtörténtéről a község lakosai s birtokosai szokott módon értesítendők. Minden községi lakos- és adófizetőnek jogában áll azokba betekinteni s ha kívánja abból jegyzeteket venni.

65. §. Február hó 16. és 28-ika közötti napok egyikén tartandó meg a számadások vizsgálatára a képviselő-testületi közgyűlés, amelyre a tagokat 15 nappal előbb, a jegyző ellenjegyzése mellett a bíró hívja meg. Erről a főszolgabírónak ugyanazon határidőn belül jelentést tesz. A zárszámadási közgyűléseken az 1886. 22. tc. 142. §-áhvz képest lehetőleg a törvényhatóság által választott elnök elnököl.

66. §. A képviselő-testület által megvizsgált számadások mellékleteikkel és a közgyűlési jegyzőkönyvvel és netalán észrevételekkel együtt 2 teljes példányban március hó 15-ig a főszolgabíró utján a törvényhatósághoz bemutatandók.

67. §. A felülvizsgált s jóváhagyott számadások egyik példánya a csatolmányokkal együtt

a községhez visszaérkezvén, a számadó pénztárnok, illetőleg bíró, a legközelebbi képviselői ülésen számadási kötelezettsége alól felmentendő és az iratok az irattárba illetőleg községi szekrénybe elteendő.

68. §. Ha azonban a számadásokra a törvényhatóság részéről észrevételek történnék, a járási főszolgabíró a képviselő-testületet az észrevételek záros határidő alatti orvoslása iránt hívja fel. Ha pedig a szükség úgy kívánja vagy ha a vármegye azt rendeli személyesen a helyszínére megy és a számadásokat rendez, esetleg azok elkészítésével a számadatok költségére más tisztviselőt biz meg.

69. §. Ha pedig a számadásokból kifolyólag a számadó nagyobb beszámítás alá eső mulasztást gondatlanságot vagy büntetésre méltó cselekményt követett el, a főszolgabíró a számadókat azonnal hivataluktól felfüggeszti és ellenük a körülményekhez képest a fegyelmi eljárást is folyamatba teszi, sőt vagyonukra zárt is rendel.

70. §. Az ezen szabályrendelet alapján s ezen szabályrendeletre fűzött, költségelőirányzat, számadási főkönyv, pénztári napló, beszédesi lajstrom, kivétési főkönyv, kivétési lajstrom és a vezetendő leltár,* valamint egyéb nyomtatványok a szabályrendelet életbelépte alkalmával a nyomtatási költségek megtérítése mellett a községek részére kl fognak szolgáltatni.

71. §. Ezen szabályrendelet felsőbb jóváhagyás után azonnal életbe lép.

Kelt S.-a. Ujhelyben, az 1888. évi dec. hó 15-én tartott közgyűlésből.

Jegyzette: Viczmány Ödön,
főjegyző.

445/89. ki. sz.

Hirdetmény.

Cserbik János s.-a.-ujhelyi lakos iparkamarai kültag leköszönése folytán megüresedett helynek választás utján való betöltésére határidőül f. évi február hó 13 ik napjának d. e. 9 óráját S.-a.-Ujhelyben a városháza tanácstermébe ezennel kitűzöm s az érdekelt választó iparosokat törvényes jogaik érvényesítésére meghívom.

S.-a.-Ujhely, 1889. február hó 4.

Urbán Ferencz,
tb. főszolgabíró, mint a vidéki iparbizottság elnöke.

Árlejtési hirdetmény.

Hunyadvármegye törvényhatósága által a Déván építendő egyemeletes vármegyei székház és istálló épület építési munkáiról 1889 évi február hó 26-ik napjára ezennel zárt ajánlati tárgyalás hirdettetik.

Az építési összes költség 160,000 forintban van megállapítva.

1. Az árlejtésben résztvehetnek mindazon szakértő iparosok, kik üzletük folytatására hatósági engedélyt nyertek.

2. Ajánlat tehető egyes munkanemekre, vagy pedig az összes építési munkákra.

3. Megjegyeztetik, hogy csak azon ajánlatok fognak figyelembe vétetni, melyek az eredeti előmértet iveknek megfelelőleg nyújtattakbe; mely ivek Déván a kir. államépítészeti hivatalnál, valamint Budapestén Alpár Ignác építész és művezető úrnál (Teréz-körút 7. sz.) nyerhetők. Ugyanott t. i. Déván és Budapestén az építési tervek, az általános és különleges építési feltételek megtekinthetők.

4. Vállalkozni kívánók felhivatnak, hogy az általános feltételeknek megfelelő 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap déli 12 óráig alóli alispánhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mert később érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

5. A munka a szerződés megkötése után azonnal megkezdendő és aként folytatandó, hogy a megyeház 1890. év végén rendeltetésének átadható legyen.

Déván, 1889. jan. 23.

Baresay Kálmán,
alispán.

S.-a.-Ujhely feb. 10.

A nagyvilág láthatárán, mint egy sötét szemfedő borong a mayerlingi katasztrófa. A közös gyász, a benső részvét a koronás király és felséges családja mérhetlen fájalmában, a nemzet reménycsillagának letűnésével egy kétes jövő mérlegelése, mint a vihar elnémit mindent, egyedül a nemzeti kegyelet érzékeny hurjai szólalnak meg, elegikus hangokkal árasztva el a sajtó minden árnyalatait.

Maga a tény immár leplezetlenül tárult fel megrendítő valójában, de benső okai,

* A vármegyei levéltárban megtekinthetők. Szerk.

lélektani rejtély, mintegy örök talány a megdicsőülttel együtt szállott a sírba.

Az újabb kor szokatlan mérvben tünteti fel a koronás fők rémes eseményeit: a Napoleonok végzetes letűnése, a pétervári bomba, a stahrnbergi tó shakespearei tragédiája, III. Frigyes a nagy filantrop prometeuszi kisenvedése stb., mind megannyi megrendítő katasztrófák, de gyászos végzetük-höz mégis bizonyos okozati láncolat vezet, míg a mayerlingi gyászeset, a 19 század alkonyán, mintegy megfejthetetlen sötét pont marad fenn az utókornak.

A sors rövidre szabta az emberi élet fonalát. Rövid, mint a mulandóság egy pillanata, a boldogságnak — az örömeknek, végtelen hosszú a fájdalomnak, a boldogtalanságnak. De a remény, a bölcs gondviselés e bűbajos szövétneke vezérel tovább, tovább a küzdelmeken és viszontagságokon, csak ha e csalfa bolygó tűz is kialszik, tévelyeg az emberilény egy végtelen űrben a lét vagy nem lét örvénye körül, önkénytelenül épen úgy: mint a harc gozó zápora vagy bármely fizikai vészek között.

A sors szeszélye mindez, mely egyformán játszik, egyformán végz a paloták és kunyhók szülőtteivel,

De oh! a fájdalom mily özönének kellett feltorlódni annak keblében, ki előtt trónok dicsősége, fény, királyi örömek tündöklöttek, amely annyira elsötétítse lelkét, hogy az életből a halál sötét birodalmába rohanjon? Csalódások, meghasonlás a kor-szellem, a társadalmi rendszerekkel, avagy egy elhomályosult eszmény égő fájdalma, mely királyi kebléből zezuvként tört utat a halálnak? És a természetudós, aki mérészen vándorolta be az Alpesek csucsait, tanulmányozta fellegekbe szálló királyi szárnyasait, a tiszta kék ég csillagait és a mindenséget, hogy annak igazságaival gazdagítsa imádott hazája irodalmának tárházát, egy érzelm sulya alatt omlott össze? Lelke már nem talált volna örömet annak nagyszerűségeiben, vigaszt népeinek szeretetében? avagy a kor ez öldöklő járványa előtt királyi paloták sem biztosak?

Ne kutassuk... hisz e problémák bármelyike lett légyen indító oka végzetes elhatározására, árnyékot egyik sem vet annak multjára, kivel nemzetek jövő nagyságának záloga semmisült meg. Hisz vannak érzelmek, melyek megrendítik a szikla-keblet, és ép azokat sodorják el rohanó árként, kik azoknak ellenállani merészelnék. Nyugodjál békében fenséges királyfi: emléked legyen szent, legyen áldott, legyen feledhetlen azon nemzet előtt, melynek vérén szerzett hazáját „imádottnak“ nevezted, legyen ez érzelm fenséges utódod öröksége.

Ti pedig jámbor szerzetes testvérek, kik e drága hamvak felett örködtek, majd ha elregélitek azoknak, kik az osztrák-magyar uralkodók pantheonjában széttekintenek Rudolf trónörökös lélekrendítő történetét; mondjátok el, hogy e hamvak egy korán elköltözött nagy szellem porhüvelyei, aki koronáját a tudomány ragyogó fényével, népeit a szeretet áldásaival volt hivattva elárasztani.

Rudolf trónörökösnek Szögyény Lászlóhoz intézett levele, melyet a boldogult magyar nyelven írt, következőleg hangzik: „Kedves Szögyény! Itt küldöm önnek a pótvégrendeletemet, intézkedjek ön ennek és a két év előtt feleségem beleegyezésével készült végrendeletnek értelmében. A Hofburgban levő dolgozó szobámban, a pamlag mellett van egy kis asztal, az ide mellékkelt aranykulcsal nyissa ön fel annak fiókját, abban találja az irataimat, melyeknek rendezésével megbízom, önnek belátására hagyva, hogy melyeket válaszon ki a nyil-

vánosság számára. Nekem az élettől meg kell válnom. Üdvözölje ön nevemben minden jó barátomat és ismerősömet. Éljen boldogul. Isten áldja meg imádott hazánkat Rudolf.*

Az iszákosságról*)

és az ellene való védekezésről.

III.

Az eddig elmondottakban arra törekedtem t. hallgatóság, hogy kimutassam miszerint az alkohol egy bizonyos, nagyon kis mértéken túl élvezve, oly méreg, amely nemcsak az egyéni életet és egészséget támadja meg, hanem amely közvetve és közvetlenül egész nemzetek anyagi és erkölcsi jóllétének is megromtója.

Csak nagyon is természetesnek és indokolt-nak fogják találni ilyformán, hogy az alkoholizmus által különös mérvben meglátogatott államokban módokról és eszközökről kezdenek gondoskodni, amelyekkel ezen valódi népesapás ellen sikeresen küzdhessenek és kártékony hatásait a lehető leg-szűkebb korlátok közé szorítsák. E küzdelem, e védekezés módjainak rövid megismertetése leszen még előadásom hátralévő részének célja.

A alkoholizmus elleni küzdelem módjairól gondolkozában, egészen természetszerűen legelső sorban magát az államhatalmat, mint a nemzeti erő és hatalom letéteményesét tartandjuk hivatottnak, sőt kötelezettnek arra, hogy polgárait ez irányban is megoltalmazza. És csakugyan látjuk is, hogy mindenütt, ahol egyáltalában megindult már az alkohol elleni harc, sorompóba lépett az állam-hatalom; — csak-hogy elégtelennek bizonyultak rendelkezésére álló eszközei. De ez nem is lehet másként, mert az állam a maga elé tűzött feladatnál — még ha tisztán ethikai és humanisztikus szempontból fogja is azt föl — számos, tekinteten kívül nem hagyható érdeke ütközik. Ily érdek, hogy többet ne említsék, mindjárt magának az államnak fiskális érdeke és a mezőgazdaságé, továbbá azok a tekintetek, melyeket szabad intézményekkel bíró állam-szervezet mellett a polgárok egyéni szabadsága és a háztűzhely szentsége szabnak eléje. Itt is, mint minden más szociális baj leküzdésénél akcióba kellett lépni magának a társadalomnak is. — Nagyon messzire vezetne, ha mindazokat az állami és társadalmi intézményeket fel akarnám itt sorolni, amelyek a különböző országokban az alkoholizmus elleni védekezésre fennállanak és működnek; de fölösleges és esz nem is lenne, mert hisz azok végcéljukban teljesen azonosok, eszközeikben sem sokban térnek el egymástól. Ugy vélem, elég lesz, ha egy példán bemutatom önöknek azt, amit az államhatalom tehet és tesz az alkoholizmus ellen; egy másikon és talán még egy harmadikon az ez irányban társadalmi tevékenységet.

Svájcban, mint minden más országban, ahol bort éghajlati vagy egyéb akadályok miatt számbavehető mennyiségben nem termelnek, a szesz italokhoz szokott népesség az égetett italokra, a pálinkára van főképen utalva. Ez a körülmény már magában véve is hatalmas előmozdítója az alkohol okozta káros társadalmi következményeknek. Svájcban azonban ehhez még az is hozzájárult, hogy egyes kantonok és épen azok, amelyekben bort nem termelnek, a bor és behozatalára magas védvámot szabtak, aminek legközelebbi következménye természetesen az lett, hogy az égetett szeszben tultermelés állott be. A szesz minőségileg is rossz volt, ami szintén nagyban hozzájárult az ártalom fokozásához. A baj oly mérvet öltött, hogy már 1855-ben szükségessé vált a szövetségi alkotmány részbeni módosításával megadni a szövetség tanácsnak a hatalmat arra, hogy törvényhozási uton igyekezék gátat vetni a mindinkább terjedő népesapásnak. A szövetség-tanács, megadtván neki erre a hatalom, buzgón hozzá is látott a kérdés tanulmányozásához. Négy javaslatot szerkesztett, amelyeket leginkább csak azért említek föl röviden, hogy meglássák belőlük, mennyire nehéz ezen kérdésnek minden irányban kielégítő megoldása törvényhozási uton és mennyi különböző és egyaránt figyelmen kívül nem hagyható érdeket kell itt vagy megkerülni vagy lehetőleg kiegyeztetni.

Az első törvényjavaslat egyszerű adójavaslat volt védvám nélkül, tehát a szabad kereskedés elveire fektetett adóterv. Emellett a szeszgyártási nagy ipar szabadon fejlődhetett, vagy legalább a már meglévő fennállhatott volna; a mezőgazdaság céljainak szolgáló szeszgyártás azonban vámvédelem hiányában tönkre ment volna.

A második szintén egyszerű szesz-adójavaslat magas behozatali adóvámval akarta volna a mezőgazdasági szesztermelést megoltalmazni; csak-hogy korlátlanul fejlődhetvén a védvám oltalma alatt a nagyipar is, az ennek rendelkezésére álló

*) A zempléni vármegyei orvos-gyógyszerész egyesület által rendezett népszerű ismeretterjesztő esték sorozatában folyó 6-án felolvosta Dr. Raiz Gedeon, tb. várm. főorvos, Szerk.

hatalmas tőkék csakhamar elnyomták volna a kisüstök működését.

Ezek megoltalmazására egy harmadik javaslatot gondoltak ki, amelynek alapeszméje az áru-lási monopólium vagyis az lett volna, hogy az állam magához váltván az összes termelt szesz-mennyiséget, azt megtisztítva, tehát minőségileg megjavítva, de egyuttal megadóztatva is juttatta volna a fogyasztók kezébe. Azt várták volna ettől a javaslattól, hogy az államnak, mint egyedül jogosított nagybani vevőnek és elárúsítóknak, módjában lett volna a nagyiparnak és a gazdasági üstöknek érdekeit egyaránt tekintetbe venni.

Egy negyedik javaslat szerint kizárólag az állam kezébe ment volna át a szeszgyártás, ez tehát gyártási monopólium tárgyává akarta volna tenni a szeszt. Csak-hogy emellett egész biztosan tönkre ment volna mezőgazdaság céljainak szolgáló kistermelés.

E négy javaslat körül forgott sok ideig az érdekek és vélemények harca, míg végre is egyik sem, hanem egy új ötödik lett véglegesen elfogadva és törvény erejére emelve. Ennek a törvénynek, amely az áru-lási és gyártási monopólium kombinációja, rendelkezései röviden a következők: A szesz állami monopólium tárgya; a beltermelés kontingentáltatott, vagyis kimondatott, hogy az összes szükségletnek csak egynegyedrésze termeltessék belföldön, a többi háromnegyedrészt külföldről hozandó be. A belföldi egynegyedrészt majdnem kizárólag a mezőgazdasági szeszgyártók és ezenfelül az importált háromnegyedrészt vám-jövedelme és általában az államnak az egyedáru-ság által elért kereskedelmi haszna a kantonokra felosztatván egyébképen is a mezőgazdaság céljaira fordítatik. Végre megszabja ez a törvény, hogy a szesz-monopóliumból huzott tiszta jövedelemnek egytizedrésze az alkoholizmus leküzdésére fordítandó.

Eredménye ezen törvénynek az lett, hogy a szeszfogyasztás 150 ezer hektoliterről 120 ezerre szállott le; aránylag, mondhatni, csekély eredmény a mi szempontunkból, mert 120 ezer hektoliter égetett szesz oly kis országban elfogyasztva, mint Svájc, még mindig igen nagy károkat okozhat. Ugy látszik, maga a törvényhozás sem várt e részben tulnagy direkt eredményt a monopoltör-vénnyel, azért bocsátotta a belőle huzott tiszta-hason egytizedrészt a kantonok rendelkezésére-oly megszabott céllal, hogy az alkoholizmus le-küzdésére fordítottassék. Mellesleg legyen megjé-gyezve, hogy ezt a tizedrészt átlag 800 ezer frankra becsülik évenként. Mindenesetie oly szép össze-gecske, amelylyel legalább kezdeni lehet valamit.

Norvégiában a 16. században kezdték a pálinkát rendes ital gyanánt használni, de a következő kormányok még nem voltak tisztában magukkal, mily állást foglaljanak az új ellenség ellen; az egyik arra törekedett, hogy a szesztermelést egészen elnyomja, mert belátta ártalmas voltát a népességre; egy másik ellenben mindent elkö-tett a szeszégetés előmozdítására, mert állami jövedelmet várt belőle és mert a mezőgazdaságra nagy haszonnal járónak látta. Ennek eredménye az lett, hogy 1830-ban 1300-nál több pálinkafőző üst működött Norvégiában, a szeszfogyasztás pedig évenként és fejenként 16 liter pálinkára emel-kedett. Ezen óriási szeszfogyasztásnak megfelelő volt természetesen az iszákosság elterjedése is.

Most azonban megindult ellene a társadalmi küzdelem; lelkes hazafiak egyesületet alakítottak, amely erélyes és élénk tevékenysége által csak-hamar oda vitte a dolgot, hogy nemcsak az ösz-szes népesség figyelmessé lett az őt fenyegető és részben már sutjő bajra, hanem maga a Stor-thing, a norvég országgyűlés, sem térhetett ki többé a kérdés elől. Gyökeresen fogott hozzá a baj orvoslásához, mert legelső ténye is az volt, hogy törvényt alkotott, amely a szeszgyártást és áru-lást az ország egész területén egyszerűen eltil-totta.

Ez a törvény nem nyert ugyan királyi szen-tesítést, nem is lépett soha életbe, de meg volt az a haszna, hogy az ügyet országos érdekűvé tette. Belátták horderejét és más irányban és más módon igyekeztek gátat vetni a súlyos társadalmi bajnak. Nevezetesen megszorították a szeszégetési szabadságot azáltal, hogy bizonyos nagyságu üstökben volt szabad égetni s ezeket is tetemesen megadóztatták, aminek eredménye aztán az lett, hogy ma már csak 25 szeszégető van Norvégiában. Ennél azonban többet használt az italmérésnek különféle rendelkezések útján való szabályozása, így nevezetesen:

Kereskedésekben nem szabad szeszt 40 lier-nél kisebb mennyiségben árulni; ha valaki kisebb mennyiségben akar szeszt kimérni, erre külön ható-sági engedély kell, de ezt csak erkölcsileg kifo-gástalan oly egyének kaphatják meg, akiket a községi hatóság ajánl és még akkor is kötelezniök kell magukat, hogy az italmérésen kívül más üzlet-tet nem folytatnak. Az is meg van szabva, hogy mennyi szeszt mérhet ki évenként egy-egy ital-mérő. Ünne- és vasárnapokon egyáltalán nem szabad italt kimérni, sőt az ünne- és vasárnapo-

kat megelőző napokon sem esti 5 óra után. Reggeli 8 óra előtt és esti 10 óra után szintén nem szabad szeszt kimérni; gyermekek- és iparostanoncoknak tilos italt eladni. Olyan ember, akin a részegség jeleit vehetni észre, szintén nem kap pénzeért sem szeszes italt sehol. Az italmérségi szabályok áthágói érzékeny büntetés alá esnek sőt magas pénzbírság vagy rendőri fogság éri azt, is, akit nyilvános helyen vagy az utcán részegen érnek. Legnevezetesebb azonban a norvég törvényhozási intézmények között az 1871-ik évi május 3-iki törvény, melynél fogva a pálinka kimérési joga oly részvénytársulatokra is ruházható, amelyek kötelezik magukat, hogy részvénytőkéjük 5 percentes kamatján felül elért összes tiszta hasznukat közjótékonyági célra fordítandják.

Ezek az italmérségi részvénytársaságok norvég specialitás és *gothenburgi rendszer* elnevezés alatt ismeretes. Minthogy főcélja az iszákosság elterjedését lehetőleg gátolni és minthogy e cél megközelítésére sajátosság szervezeténél fogva csakugyan nagyon sokat is tesz; engedelmükkel röviden elmondom a gothenburgi rendszerrel amit tudok:

Az italmérségi részvénytársaságok célja az iszákosság elterjedése ellen azáltal hatni, hogy az italok kimérése csakugyan a fennálló törvényes rendelkezések szerint történjen. A nyereszkesedési cél tehát már eleve ki van zárva. Oly rendszert kellett kigondolni, amelynek követése mellett az elárulónak *ne lehessen az a törekvése, hogy többet adjon el.* Ebben áll az ellentét a gothenburgi rendszer és a közönséges csapszék között, amelynél természetesen az a csapláros érdeke, hogy lehetőleg nagy hasznot huzzon üzletéből, amit csak úgy érhet el, ha vendégeit minden módon arra törekszik rábírní, hogy lehetőleg sokat fogyaszsanak.

Az említett 1871-ik törvény megengedi a községeknek, hogy a 40 literen aluli pálinkamérést oly részvénytársaságoknak adhasák ki, amelyek nyilvános ellenőrzés alatt állanak és tőkéjük kamatján felül elért tisztahasznukat jótékonycélokra adják. Természetes, hogy az ily társulattal semmiféle magánúlet sem állja ki tartósan a versenyt és minthogy az italmérségi jog magánosoknak már előbb is csak megszabott, rövid időtartamra adott volt meg: az lett a következtetés, hogy a magán-csapszéknek lassan-lassan eltűntek s most minden nagyobb községben gothenburgi rendszer szerinti italmérések vannak csak, amelyeknek élén többnyire a községek legtekintélyesebb polgárai állanak, ami egyuttal újabb kezesség arra nézve, hogy a részvénytársulatok csakugyan a maguk elé tűzött célnak megfelelően járnak mindenben.

Vármegyei ügyek.

Körorvos választás. A tokaji orvosi körből Tokaj város kihagyásával, de Tokaj székhelyvel rendszeresített körorvosi állomásra a f. évi jan. 28-án B. Kereszturban megtartott választás alkalmával az egyedül pályázó *Friedmann Adolf* dr. közfelkiáltással megválasztott.

A tokaj-tarcal-zombori ut építésére a közlekedési miniszter újabb 4000 ft államsegélyt utalványozott és jövőre ezen utvonlra továbbra ismét 5000 ft, a hadászati fontosságú utakon lévő műtárgyak helyreállítására pedig 20,000 ft államsegély utalványozását helyezte a folyó évre kilátásba.

Az idei ujoncozásnak lapunk e helyén már közölt határnapjai közbejött akadályok miatt, részben megfogtak változtatni, melyről a közönséget annak idején értesíteni el nem mulasztjuk.

Hírek az országból.

Az udvar itthon. Ő felsége a király Erzsébet királyasszonyai tudvalevőleg a jövő hétfőn délután fél 3 órakor érkezik Budapestre az osztrák-magyar államvasut különvonatán s a gyászidő egy részét itthon fogja tölteni. A budapesti egyetem ifjúságának körében mozgalom indult meg, hogy az uralkodó család iránt mély részvétnek a fiatalság külsőleg is kifejezést adjon. Az egyetemi hallgatók erre vonatkozólag azt tervezik, hogy gyászfátyolos kalappal és karkötővel testületileg vonulnak ki a pályához s ott, valamint a várba vezető utakon kordont fognak képezni. A fogadásban való részvételre pedig a főváros polgárságát is felszólítják.

Vámbéry Ármán, a budapesti kir. tudományos egyetemnek jeles tanára, már pár hét óta Konstantinápolyban tartózkodik, s ottan a szultán különös engedelmével azokat a műveket tanulmányozza, melyek *Mátyás* király könyvtárából hurcoltattak el a török fővárosba.

A magyar tudományos akadémia vagyona, a múlt év végéig vezetett vagyon-leltár tanúsága szerint, pénz-tékben kifejezve nem kevesebb mint 2 millió 263 ezer forint.

A nemzeti kaszinó Széchenyi-lakomáján ez idén valószínűleg *Szilágyi Dezso*, a hírneves egyetemi tanár s jeles szónok fogja az emléksbeszédet mondani. A nemzeti kaszinóban ez idén szándékoztak ünnepiesen leleplezni *Rudolf* királyi és a velszi herceg olajfestésű arcképeit is. Érdekes fel- említeni, hogy a nemzeti kaszinónak folyó évi költségvetése 92,000 fnyi bevételt tüntet föl, ezzel szemben áll kerekzámban véve 91,800 fnyi kiadás.

Hírek a nagyvilágból.

Rudolf trónörököséről a francia lapok. Franciaországban, úgy mint Párisban fájdalmas hatást gyakorolt s őszinte bánatot okozott a fenkölt szellemű trónörökösnek váratlan és gyászos elhunytja. Ide vonatkozólag francia lapokból a következő szemlélet állítjuk egybe. A *Figaro* így ír. Rudolf trónörökös nagyon liberális volt, mégpedig meggyőződésből s nem is mulasztott el soha alkalmat azt kimutatni. Mindenki emlékezik még azon beszédjére, melyet a bécsi villanyosság kiállításán tartott: s „az onnan fölül jövő világosságról beszélt. S e liberális eszméket mindenütt kifejezte, bárhol volt is, Bécsben úgy mint Prágában és Pesten s mindenütt lelkesedtek érte, mert minden nyelvet beszélt, a mi az osztrák magyar birodalomban csak létezik. A *Siecle* így szól: ...eszébe jut az embernek összehasonlítani, mi lett volna Ausztria-Magyarország uralkodója, szemben a jelenlegi német császárral. Egyfelől egy fiatal császár, ki csupán a hadseregre gondolt, ki éjfélikor kel föl, hogy egy ezredet fölébresszen, egy megkoronázott káplár, a ki minden szellemi munkát megvet, a másik oldalon pedig egy fölvilágosodott főherceg, ki katoná annyira, a mennyire szükséges, hogy egy uralkodó az legyen, de a ki a mellett rokonszenvennel viseltetik minden iránt, a mi szellemi, a ki reménye népe liberális pártjának és népei aspirációinak. Szomorú látvány Európára nézve egy és ugyanazon évben sirba szállani látni III. Frigyes császárt és Rudolf trónörökösét. A *Journal des Débats* kiemeli, hogy: Rudolf trónörökös tulajdonságai, élénk érdeklődése a nép osztályainak jóléte után, föllépésének kedvessége, szellemének élénksége a legélénkebb és legmélyebb szimpatiákat támasztottak iránta. A *Le Gaulois* szerint: Soha hir kinosabb benyomást nem keltett Párisban. A benyomás élénk és fájdalmas volt; szívből sajnálta mindenki a királyi atyját, a felvilágosodott, nemesszívű, lovagias uralkodót, kinek minden reménye öregsége küszöbén, egyetlen fia, a korona örököse minden öröme és bálványán nyugodott. Sajnálták anyját, kinek kedvességét, szépségeiben való sikereit és ragyogását oly kegyetlenül fizetteti meg a sors. Végül valóban ellágyul az ember az ifju özvegy, neje fölött, ki fiu ivadék nélkül csaknem idegenné válik az udvarnál, melynek ékessége volt s a hol első helyet foglalt el. A *la République française* ezt mondja: Nekünk kötelességünk legmélyebb sajnálatunkat fejezni ki s részt venni Ausztria gyászában, a mely egy liberális főherceget Franciaország barátját vesztette el. Az esemény oly jelentőségű, hogy Rudolf trónörökös halála bennünket valóban szíven talál. A *Mot d'Ordre*: Az osztrák-magyar nemzetnek bécsi, budapesti, prágai barátai számára mély részvétnek nyilvánítását küldi, mondván: a köztársasági Franciaország csatlakozik a Habsburg császári házat lesújtó legitim és kegyetlen fájdalomhoz. A *La Lanterne* szerint: a trónörökösben két ember egyesült: a katoná és a polgár. Az egyiket csodálták, a másikat szerették. A *la Justice*: Hát mindig csak a balsors sujt-e bennünket? A ránk leső ellenség üldöz és győzedelmeskedik rajtunk? Bármint legyen is, Ferenc József síának halála meg fogja rázni Európát s nagy szerencsétlenség Franciaországra nézve. A *Le Soleil* pedig beösméri, hogy: ha lett volna valaha uralom, melyet egész Európa rokonszenvennel üdvözöl, ha lett volna olyan név, melyet az egész osztrák-magyar monarchia egyhangulag megjelenez, úgy az bizonyára az ifju főhercege, a kinek életét a halál élete de len, telve munkakedvvel, 31 éves korában kioltotta. — A francia hírlapírók közül a sajtónak legkiválóbb képviselői remekművü koszorút is küldöttek a trónörökös ravatalára.

Milán szerb király hir szerint ez évi június 15-én szándékozik magát megkoronáztatni. A koronázási alkalomra nemzeti ünnepséget terveznek.

A pápa és Rudolf királyi halála. A „Standard” angol nagy lapnak egyik közelebb megjelent száma római táviratot közölt, melyszerint a pápa az egyedüli személy a császári és királyi család koronás tagjain kívül, aki a szerencsétlen trónörökös halálának igazi okát tudja. XIII. Leó pápa, ugyanis, Őfelségétől 2000 szónyi magántáviratot kapott, melyben állítólag a legnagyobb részletességgel elősoroltattak a trónörökös halál-okának körülményei.

Uj szövetség Anglia és Németország — hir szerint — külön szövetséget kötöttek az északi kikötők védelmére.

Különtélek.

(Ujhely város és a vármegye részvéte.) A megrendítő gyász, mely átjár minden magyar szívet, Ujhelyben is méltóan a megmérhetetlen vesztéséhez, őszintén és igazán nyilvánult. Kedden reggel, délben és a temetés óráján délután, a templomok összes harangjainak zugása szomoruan jelezte, nemzetünk reményének, megdicsőült trónörökösünk pormaradványának öröksirba tételét. Lelkiüdvéért a drága halottnak másnap szerdán délelőtt a hitfelekezetek templomaiban gyásztisztiszeletek tartattak. A vármegye központi tisztikara, szolgabíróóság és számos bizottsági tag*) kilenc óra felé gyülekezett a székház nagytermébe; ugyszintén ide gyültek az állami hivatalok, mint az adófelügyelőség, illetékkiszabási hivatal, adóhivatal, államépítészeti, posta- és táviró-hivatalok, kulturmérnökség, tanfelügyelőség tagjai, teljes számban, sokan kalapjaiknál gyászfátyollal, *Matolay Etele* alispán, *Viczmány Ödon* főjegyző és *Dókus Gyula* főszolgabíró fekete díszmagyarban. Harmadik harangozáskor *Matolay Etele* alispánnal indult a tisztviselők s bizottsági tagok nagy serege, kísérve nyolc gyászfátyolos hajdútól, a róm. kath. plébánia templomba, hol még a kir. törvényszék s járásbíróóság tagjai, a huszár s honvédségi tisztkar, városi előjáróság, a gimnáziumi s elemi tanuló ifjuság tanári karával, tűzoltók, a pénzügyőrség, előkelő hölgy és férfi közönség, börtönőrök díszben stb. töltötték meg szorongásig a tágas templomot, melynek szentélyében volt a nyolc kivont kardos hajdútól körülvevett diszes katófalk felállítva. A nagy gyászmisén *Prámer Alajos* prépost pontifikált fényes segédlettel s megható gyászdalokat a gimnázium kara énekelt. A libera végeztével az impozáns menet a ref. templomba vonult, a hol *Fejes István* mondott a boldogult emlékére nagyhatású, könyeket fakasztó gyászimát, áldást kérve egyszersmind a vigasztalan apára, anyára, hitvesre és az egész uralkodó házra; a ref. énekkar zengett zsoldárt s alkalmi gyásznépeket. Innen a gör. kath. templomba ment a meghatott gyülekezett. *Kecskés Antal* esperes tartotta itt a teljesen magyar nyelvű gyászmisét. Ezután a stat. quo. izr. hitközség szép templomát tölté meg valláskülönbség nélkül a nagy és előkelő közönség, a mely e szomorú alkalomból fekete drapériával gazdagon volt díszítve. *Berman Lipót* h. rabbi mondott itt gyászimát magyar nyelven s *Eibuschiutz I.* kántor énekelt kitünően tanult vegyes karával gyönyörű szimfonikus gyászmelódiákat. Végül az aut. orth. izr. hitközség szintén feketevel díszített temploma fogadta be a nagy gyülekezetet, hol a fenomenális hangu *Braun Isidor* hitk. kántor éneke, a thorák körülhordozása s Hazai Sámuel rabbi helyettes magyar nyelvű gyászbeszéde után, miközben az izr. válásuak a mély gyászt jelképezve földre ültek, a gyászünnepség félegy órakor ért véget. A szefard izr. hitközség szintén tartott tagjainak teljes részvételével ez alkalomból gyászünnepet

Sárospatakról írja levelezőnk febr. 5-iki kelttel: Rudolf trónörökös lelki üdvéért tartott gyásztisztelet, ma délután 4 órakor ment végbe a ref. templomban, valóban nagy részvét mellett s nagy közönség jelenlétében, mely a nagy templomot a zsufozásig megtöltötte. Jelen voltak: a ref. főiskolai tanári kar s az egész ifjuság, a helyben állomásozó huszár-szászad, Lázár szados vezetése mellett az egész tisztikarral, Puza Sándor gör. kath. főesperes, az állami képezde tanári kara, a városi előjáróság Kun Dániel bíró vezetése alatt, az északkeleti vasut-állomás főnöke s személyzete és valláskülönbség nélkül az összes polgárság. Gyászlöbögők lengtek a ref. főiskolán, északkeleti vasut pályaháza, állami tanítóképző, városházán, ref. templomon, a Rákóczi váron, róm. kath. és gör. kath. templomon. A ref. templomban az urasztala és szőszék gyászelepellel volt bevonva. A gyülekezet éneke után a főiskolai ifjusági énekkar egy gyászdalt intonált s ezután *Mitrovics Gyula*, a ref. főiskola lelkésze mondott a gyászalalomhoz teljesen illő, valóban emelkedett szellemű imát, áldást kérve az egek urától a felséges uralkodó házra, a bánatos anyára, a legszebb reményét vesztett apára, ki ezentul csak hű népei szeretetében lehet vigasztalást. Ezután ismét az ifjusági énekkar mondott egy alkalmoszerű gyászdalt, mely után az egyszerű, de őszinte szívű eredő gyászszerztartás véget ért. Az orgonaszólamokat *Nagy József*, az állami tanítóképző kitünő zenetanára játszotta.

O.-Lisskán az engesztelő miseáldozatot f. hó 8-án, d. e. 10 órakor mutatta be *Láczay Gábor* ot-tani r. k. lelkész. A templom ájtatos közönséggel megtelt. Az ott állomásozó huszárság felszázadának tisztikara, a községi előjáróság, m. kir. csendőrség testületileg, a mindkét nembeli iskolás gyermekek pedig igen nagy számban csatlakoztak a templomi közönséghez.

Rudolf trónörökös ő felsége halála alkalmából Terebes vidékén is mindenütt gyász istenitiszteletek tartattak. Így Tőke-Terebesen a gör. kath. templomban febr. 4-én tartott meg az engesztelő szentmise áldozat. Az említett napon a

*) Főispán a családját ért gyászeset miatt akadályozva volt a megjelenésben.

diszes templom szentélye s szószéke a szomorú alkalomhoz mértén fekete posztóval bevonatván, a valláskülönbség nélkül megjelent összes terebesi intelligencia s a nagy számu hívők szemeiből sürü fájdalomkönyveket csalt ki a mélyen megható — s helybeli plébános és segéd-lelkésze által végzett isteni-tisztelet. Ezután a róm. kath. templomba ment a hívők serege, hogy ott is leróvja a kegyelet adóját a szeretet trónörökös emléke iránt.

N.-Mihályból írják febr. 7 iki kelettel: Rudolf trónörökös lelkinyugalmaért mai napon fényes gyászisteni tiszteletet tartott *Szentlélek Géza* kanonok s plébános a r. kath. templomban. A főoltáron gyász-fátyollal bevont gyertyák égtek. Az oltárok, a templom nagy csillárja fényáradatban usztak. A „Castrum doloris” 40 darab karvastagságú égő viaszgyertyával és tómerdek gyönyörűen zöldelő virágházi plántákkal volt felékesítve. A gyászisteni tiszteleten jelen volt a Nagy Mihályon állomásozó 14-ik huszár-ezrednek tisztikara, *Lenk* alezredes vezetése alatt, a kir. járásbíró, szolgabíró hivatal, kir. adó hivatal, kir. telekkönyvi hivatal, a takarékpénztári hivatal, a posta hivatal, a városi előjáróság s képviselőtestület, a kir. rendőrség, pénzügyi hivatal, az állami-iskola tanítói kara az igazgató-tanító vezetése mellett és nagyszámu ájtatos közönség valláskülönbség nélkül.

Pazdicson mint tudósítónk írja f. 5-én tartott meg az ottani ev. templomban a gyászisteni-tiszteletet melyen a község közönsége teljes számban valláskülönbség nélkül részt vett. Megható volt az iskolás gyermekeknek ez alkalomból betanult s összhangban előadott éneke. A megrendítő csapás hírére a posta-hivatalon kitűzték a fekete lobogót.

A vármegye több községéből is vettünk ezeken kívül tudósításokat a mélyen érzett részvét nyilvánulásairól, melyek felsorolását mellőzhetők tartjuk, mert hiszen nincs ez országban az a hely, a városból faluig, palotától kunyhóig, abban honfi s honleányi szív, melybe le ne rótták volna a nagy halottért a kegyeletadóját, áldást ne kértek volna a sujtott felséges apára s az egész hazára.

A trónörökös temetésére vármegyénk bizottsága tudvalóval egy küldöttséget határozott a vármegye képviselőtestületében felküldeni, amely azonban felsőbb óhajra elmaradt. — Az alispán a gyász alkalmából egy hónapi időtartamra a hivatalos levelek pecsételése a vm. hivatalnokai által fekete viaszot hagyott használni.

(Gyász-hírek.) Szeretett főispánunk és kedves családját ért gyászestéről a következő halotti jelentést vettük. Parnói Molnár Istvánné született Nyéky Leona és férje parnói Molnár István, Zemplén vármegye főispánja, a Lipót-rend lovagkeresztése, a magyar főrendiház tagja a magok, tovább parnói Molnár Viktor országgyűlési képviselő és neje técsői Mórincz Karola, valamint gyermekeik Anna és Viktor; parnói Molnár Leona és gyermekei: Csörgheő Gyula, Zoltán és István; parnói Molnár Gizella Wekerle Sándorné és férje Wekerle Sándor államtitkár stb. valamint fiok Sándor nevében mély fájdalommal jelentik a legjobb anya, nagyanya, illetve szépanya és anyósok özv. *Nyéky Albertné* szül. zombori Rónay Anna asszonynak, f. évi február hó 5-én, reggeli 7 órakor, életének 87-ik évében tüdőszélhűdésben történt gyászos elhunytát. A szeretett halott hült tetemei folyó hó 7-én, délután 2 órakor a római katolikus hitvallás szertartása szerint Kelecsenyben fognak örök nyugalomra tétetni. Kelecseny, 1889. évi február hó 5-én. Béke hamvaira! A diszes koszorúkkal borított ravatal a kelecsenyi kastély nagytermében volt felállítva s a koszorúk a következő feliratokkal voltak ellátva: »Szeretett anyósának halás veje«, — »Szeretett nagyanyánknak Viktor, Karola«, — »Szeretett nagyanyánknak Gizella, Sándor«, — »A legjobb nagyanyának Molnár Leona«, — Szeretett öreg nagymamának Anna, Viktor«, — Halás emlékezetül, a kis Sándor«, — Igaz fájdalommal, Margitai József«, — Halás tisztelettel, Radóczky József« stb. A gyász-szerteretést Beszterczey Ferenc c. kanonok, főtiszt. Persberg Ede aiesperes, Sütő Libor imregi házfőnök és Madarassy tiszt. ur segédlete mellett végezte. Ott láttuk a család tagjain és hozzátartozóin kívül, ugy a központ, mint a vidék intelligenciájának, s a központi és vidéki tisztikarnak legnagyobb részét. Megható volt az az igazi és nagy fájdalom, mely a családtagok részéről nyilvánult, s bizonyára nem volt egy se a jelenlévők között, aki ösmerve a kedves halott művelt lelkületét s szeretetreméltó személyét, a család bánatában és fájdalmában őszintén részt ne vett volna, annál inkább: mert ismét kevesbedett egygyel azon magyar anyák és honleányok száma, kik a magyar nemesi közép osztálynak nemcsak diszei, de a női és honleányi erények mintái is lévén, e hazának annyi kipróbált honfit neveltek. Békés legyen az ő nyugalom! Az általános részvét nyujtson vigaszt közszereteten álló főispánunknak és adjon erőt vármegyénk közügyeinek és közéletének eddigi sikerdus istápolásának folytatására. — *Malátsik György* Ujhely legregibb szilárdhitelű kereskedőinek egyike, tegnap reggel Budapesten meghalt. Temetése holnapután 3 órakor fog végbemenni. A még csak élete delét ért férfit, mondhatni igyekezetének, lanka-

datlan s emberi erőt fölmúló szorgalmának áldozata. Vegyeskereskedésének nagy forgalma s jövedelme nem elégté ki benne egy üzletember vágyait, fokozatosan többre, nagyobbra vágyott: üzletét folyton s mindenágban terjesztette, s viselte annak fontartásával járó terheit, dolgozott éjt napallá téve, addig míg, a csak nem rég erős alkat, éber szellem — kimerült, test és lélekben összetört, lelkere homály borult. Kesergő fiatal özvegye s két gyermeke fájdalmában, kiterjedt rokonsága s ösmerősei is osztoznak. Nyugodjék békével! — *Horkai Ignác* perbenyiki községi tanító, a bodrogközi általános tanítói kör alelnöke f. é. január 30-án jobb létre szenderült. Temetése február 1-én d. u. 2 órakor a tanítói kör összes tagjának részvétele mellett ment végbe.

(Lapunk főmunkatársa) vármegyei főszámvevői minőségében O.-Liszka község vagyoni háztartásának rendezése céljából f. hó 4-én Liszkára utazott.

(A felolvasások) sorrendje is, a közbejött országos gyász miatt változást szenvedvén, a folyó évi sorozatnak még hátralevő részét, a rendezők következőleg állapították meg: febr. 17-én, a mult vasárnapról elmaradt két előadás: Dr. *Marikovszky Pál*, a testmozgásról és Dr. *Duka Tivadar*, európai háztartás Kelet-Indiában. Febr. 24-én: *Zombory Gedő*: a csillaglakókról. *Veress Ferenc*: nevelésünkről. Márc. 10-ikén, ezen sorozatban utolsó felolvasás: *Kocourek Ferenc*: hogyan bánunk házi állatainkkal. Dr. *Weiszberg Zsigmond*: a szerelemről. Dr. *Chyzer Kornél*: zárszó. (S mint magánuton értesülünk, ezen idő alatt a vállalkozó orvos-egyesület Nagy-Mihályban is fog egy felolvasó estét rendezni.)

(A vm. közig. bizottság) tegnapi ülésének eredményéről, térhányában lapunk jövő számában fogunk referálni.

(A magyarnyelvet és népnevelést terjesztő egyesület) évenként bizonyos összeget szokott költségelőirányzatába felvenni azon tanítók jutalmazására, kik kiválóan tótajku községekben a magyarnyelv terjesztése s a hazafiai érzet ápolása körül kitűntek. A kir. tanfelügyelő előterjesztésére az elmult polgári évben következő tanítókat jutalmazta az egyesület: 20—20 fttal Novák János szilvás ujfalusi, Stefancsik József garanyi, Veszperényi Vincze kozmai, Kopinecz Antal szántási; 10—10 fttal Figula József vásárhelyi, Fábry Paulina krivoscsányi, Kolyvoska Jozsef nagydobrai, Zseverin András sztárai, Vargovics Mihály zsalobinai, Kmeti Lénárd a.-körtvélyesi, Krafcsik János kásói, Krafcsik András b. ujlaki, Hresko István nagy-ruszkai, Jaczkovics Mihály ladoméri, Madimovics János gálszécsi, Koscsák János hardicsai, Nagy Mihály m.-izségi, Romzsa Sándor n.-polenai, Takács Péter pcsolinai, Podhajecky Ede sztakcsini, Peczár Mihály czekei, Turkinyak Sándor csertézi, Nyitrai József lasztoméri, Vajócsik Sándor tussai, Marikovszki János egresi s Sczitovszky Ágoston s a -ujhelyi tanítókat. Jóllehet e jutalomdíjak csekély anyagi értékűek, ne is ezt tekintsek értéknek a megjutalmazottak, hanem azon erkölcsi értéket, melyet a jutalmazás ténye magában involvál. Ez buzdítja őket továbbra is nehéz pályájokon. Ez szolgáljon buzdító példaul a többi kartársaiknak. Szent az ügy melyet szolgálnak! Az ég éltesse őket! Ugyancsak az egyesület a csertézi g. kat. iskola részére 25 ft erejéig engedélyezett taneszközökön kívül a kozmai r. kat. iskola javára is számológépet, természetrajzi ábrákat s Magyarországi falitérképének beszerzését engedélyezte. *H. dr.*

(Időjárás.) Az elmult héten oly kedvező időjárásunk volt, aminőnél szebbet jobbat, februárius első napjaiban el sem tudunk képzelni. A leesett hólepel többnyire derült napok delén, tavaszias verőfényben olvadozik, (lapunk zártakor igaz, hogy j a v á b a n esik), a holdás hideg éjjelen ismét össze fagy s lassan ha t v á b b is így tart majd el is fagy. Az öreg gazda ugyan azt mondja erre; még a tél nem adta ki mérgét, mert ha gyertyaszentelőkor veréb iszik a csorgásból, tedd el az »izéket« jön még hó, fagyás, hasznát veszed akkor.

(Apollónia vásár.) A mult csütörtöki ujhelyi országos vásár általában népesnek volt mondható. Az iparosok, kereskedők bevétele ugyan közepesen alóli: de annál nagyobb volt a forgalom a barom vásárbán, hol a sok, távolabb vidékről is jött »kupec« meglehetősen áron kelette a temérdek mennyiségben felhajtott lábas jószágot. Az idő kedvezett: enyhe, olvadákos, sörnélküli hólében özlönlötte körül a jó falusi, a hosszú sorban felállított »laci konyhát«, fogyasztva a ropogós oldalast, hurka-kolbászt, a »Zöldágon« és a »Nyulban« leöblítve a jó vagy rossz vinkóval. A városházi kóter ezuttal is megkapta az elmaradhatlan, vásársíftát« és pazarul ám, nem kevesebb mint husz zsebest csipett nyakon a rendőrség, notabene tetten egyiket sem kapták és nem is tartották együtt a »derék« kompániát csak a vásár végéig, a mikor aztán kivéve a magunkéit »persub« indították utnak, a szélrózsza minden irányában.

(Közgyűlés) A zemplénvármegyei kaszinó rendes évi közgyűlését, mint azt már a mult számunkban jeleztük, f. hó 8-án tartotta meg. A

egybegyült tagokat Hammersberg Jenő alelnök üdvözölte, sajnálattal konstataálta, hogy a kaszinó elnöke Molnár István, megyénk főispánja, a közbejött családi gyász miatt meg nem jelenhetett. Mit az egybegyült tagok sajnálattal vettek tudomásul s annak jegyzőkönyvileg is kifejezés adatott. Következett a választmány évi jelentésének előterjesztése. Eszerint a kaszinó bevételei 1888-ban 4016 ft 99 krt, kiadásai 3870 ft 39 krt tettek s ekként maradványul 146 ft 60 kr. jelentkezik. Végül az 1889. évi költségelőirányzat vétetett tárgyalás alá, mely 3686 ft 95 kr. bevétellel és 3400 ft kiadással a választmány megállapításához képest változatlanul elfogadtatott.

(Szinházi hírek) *Halnay Imre* szintársulata f. hó 9-én kezdte meg Eperjesen előadásainak sorozatát a „Suhanc” operettel. — *Krémerné* asszony, a kassai szintársulatnak egyik kiváló képzettségű tagja, aki a társulatnak városunkban való rövid működése alatt is annyira megnyerte műpartoló közönségünk rokonszenvét, hogy annak válogatos kedvence lön — Tiszai szintársulatától megvált.

(A »Zemplén» fekete táblája.) A Rudolf trónörökös emlékére tartott gyászistentiszteletek alkalmával, a ref., különösen pedig a két izraelita templomok bejáratainál a tolongás óriási volt; ugy, hogy a heringként összepréselt tömegben egy-egy tisztviselő, vagy katonatiszt csak erős furakodás, adott és kapott boxok árán juthatott a templomba. Persze ez azért esett meg, mert egy szál rendőr édes kevés olyan helyre a hol százakra menő emberáradat hullámszárnak kell gátat vetni.

(A törvénytészkéről.) Gabanics János buji illetőségű kubikos, (nős, négy gyermek atyja,) a mult 1888. évi május hó 6-án a garanyi gátszakadással teljesített munkáért T.-Terebesen két forint néhány krajcárt felvett s ezt a korcsmbában menten elitta, ezután a töltésen hazafele indult; utközben egy Koszty Péter nevű lengyel fiuval találkozott s ennek elbeszélte, hogy pénzét elmulatta; a lengyel fiu szintén elbeszélte, hogy ő is költött már keresményéből, de még 70—80 krja megmaradt. Ekkor támadt Gabanicsban azon szörnyű eszme, hogy a lengyel fiut megöli s tőle a pénzt elrabolja. A gondolatot tett követte, s Gabanics a lengyel fiut a töltésről letaszítva, fejét a földre szoritotta s arra egy nála levő vaslapattal több ütést mért, míg végre a lengyel fiu nem mozdult; ekkor Gabanics a nála lévő 76 krt magához vette s hazament. Koszty Péter azonban, dacára, hogy fején és karjain 19 sebet kapott, a n.-mihályi kórházban 52 nap alatt felgyógyult. A kir. törvénytészké Gabanics Jánost, a f. é. febr. 6-án tartott végtárgyaláson szándékos emberölés kísérletével párosult rablás büntetéseért tíz évi fegyházra ítélte. — Ugyanezen a napon a kir. törvénytészké Bilász Popik Juszkó galíciai illetőségű napszámot, ki a mult 1888. évi augusztus 7-én N.-Kövesden, Dobrzánszky Juszkó nevű társával egy kenyér felett összeveszvéen, ezt egy pipaszárral oly szerencsétlenül döfte meg balszemén, hogy ötöd napra meghalt, halált okozott súlyos testi sértés büntetéseért három évi börtönre és a büntetés kiállása után az ország területéről való kiutasításra ítélte.

(Halálos szurás.) Zborai József ujhelyi zsolymkai fiatal kőműves, feleségével, rövid házasság után dacára rozsul élt, a mely a rendes perpatvaron kívül gyakran tetlegességgé fajult. Így történt a mult hó 30-án is, összeveszekedtek s valószínűleg a pálinkától megvadult férj, egy kezébe akadt kést oly erővel dobott felesége felé, hogy az bordái alatt mélyen befuródva, rajta halálos sebet ütött. A szerencsétlen asszony negyednapra meghalt. Férje az igazságszolgáltatástól megkapja méltó büntetését.

(Lótakony kór) miatt Wohl Lajos ujhelyi fiákeres három lovat kiirtották, többi lovait pedig zár alá helyezték. Ezen kívül tegnap délelőt az összes ujhelyi loállomány (katona-lovak kivételével) a rendkívül ragadós és veszélyes kórral szemben netalan szükséges óvintézkedések foganatosíthatása céljából, a városháza udvarán a v. állat. orvos által megvizsgáltatott. Szerencsére azonban beteg, vagy gyanus állat nem találtatott.

(Amerikába) vágó »magyarokat« tartott fel a »kiméletlen« rendőrség az elmult hét folyamán, Furda Miklós terebesi, Pajtás János b.-ujlaki, Olyacskó János és hat társa hardicsai lakosok személyében, utasítván őket passzus váltásra. (A mit ugyan aligha kapnak meg. Szerk.)

(Statistika.) A s.-a.-ujhelyi kir. ügyézség 1888-ik évi ügyforgalma: érkezett 1888-ban: 13,438 szám, 1887-ről hátralékként átjött: 617 szám, elintézendő volt összesen 1888-ban: 14,055 szám, ebből feldolgoztatott: 14,038 szám, elintézetlen maradt: 17 szám.

(Kir.-Helmecczen) 1889-ik év február hó 9-ikére kitűzött táncest Rudolf trónörökös ö Fenségének halálával beállott gyász miatt elhalasztott s 1889-ik év február hó 23-ik napján fog megtartatni. A rendezőség.

(Tolcsváról) írják lapunknak, hogy ott a mult hó 20-án, az egy év óta megalakult férfidalárda *Dalbor Ferenc* karmester vezetése mellett nagy közönség előtt igen sikerült hangversenyt

ségek és a hegyvidékek elnöke felhívni határozattal.

4. A filokszera terjedésére nézve statisztikai adatok gyűjtése iránt teendő intézkedések vétetvén tárgyalás: alá — elhatározatott, hogy *Becske Bálint* kir. adófelügyelő ajánlata folytán, hogy ezen adatok a kir. adófelügyelőség útján s az illető községek közreműködésével szerzessenek be.

5. A pusztuló szőlőkben való gyümölcs-terelés fejlesztése céljából, a gyümölcsészeti szakosztály, a terjesztésre kiválóan érdemes gyümölcs-fajok részletesen ismertető kimutatását összeállította s azt a közgyűlésnek bemutatván, ez által örömmel fogadtattott; s annak egész teredelemben való sokszorosítására és a tokaj-hegyaljai községeknek szétküldésére a gazd. egyesület választmánya megbízatni határozottatott.

Végül Szabó Lajos tarczai vincellér képezdei igazgató tudatta a közgyűléssel, hogy a kormány nagymennyiségű szénkéneget (mmázsája 15—16

frtét kapható) és fecskendőt (ára 15 ft) bocsátott eladás végett rendelkezésére. Ezzel a tárgysorozat kimerítettvén a közgyűlés véget ért.

E.

Nyílt-tér.*)

Köszönet nyilvánítás.

Boldogult férjem, néhai Freifeld Ferenc a trieszti általános biztosító társaságnál (Assicurazione Generali) 3000 ft erejéig biztosította életét és a biztosításnak rövid fennállása után 30 éves korában meghalt.

A társaság a biztosított összeget az okmányok betérjesztése után minden levonás nélkül azonnal kifizetvén, nem mulasztatom el ezen előzékeny és méltányos eljárásáért köszönetemet nyilvánítani

* E rovatban közlöttékért nem vállal felelőséget a szerk.

és kötelességemnek tartom egyuttal az életbiztosítást, mint üdvös intézményt és különösen a fentnevezett társaságot mindenkinek legjobban ajánlani.

Nagyváradon 1889. január hó 31-én.

Özv. Freifeld Ferenccé

előttünk: Mihelyi Adolf.

Kurtzer Albert.

Szerkesztőségi posta.

X-nek Nem üti meg egy király-vers mértékét.
Kb. urnak. Hben. Köszönjük szíves tudósítását, de mivel tudósítónk általánosságban referált, ez uttal mellőztük.

Felelős szerkesztő:

HORVÁTH JÓZSEF.

Főmunkatárs: DONGÓ GY. GÉZA.

Kiadótulajdonos: ÖZV. BORUTH ELEMÉRNÉ

HIRDETÉSEK.

Jakobovics Armin

az „Első Zemplénmegyei honi bútor-csarnok“

tulajdonosa.

S.-a.-Ujhelyt, főtér (Matyasovszky-féle ház)

ajánlja a magas uraságoknak és a n. é. közönségnek, akik bútort vásárolni szándékoznak és jutányos árak mellett lelkiismeretes kiszolgáltatásban akarnak részesülni, 5 teremben nagyszerűen berendezett

bútorgyári telepét

meglátogatni és a legcsekélyebb vásárlásnál is meggyőződést szerezni, hogy minden versenyt fölülmúló olcsó árak mellett szilárd gyártmányt korszerű, izléses kivitelben csakis

Sátoralja-Ujhelyben, ilyenmü egyedül létező

BÚTORTERMEIMBEN

szerezhetik be. Elsőrendű szakiparosaim közreműködésével azon kellemes helyzetben vagyok, hogy nálam mindennemü kitünő asztalos- és kárpitos-bútorok valamint fantasie- és disz-bútor s legelőgánsabban teljesen felszerelt urasági szalon-, boudoir-, ebédlő- és fogadótermek részére a most divatozó fanemekben és a legújabb alakban; nemkülönben szalongszorongók különféle szövetekkel, díszesen kárpitozva, meglepő választékban és oly különböző jutányos árak mellett készletben találhatók, hogy bevásárlását mindenki igényeinek megfelelően teljes meglegedésére a legolcsóbb gyári árban szerezheti be.

Továbbá ajánlom még dúsan felszerelt

tükör- és képraktáramat,

valamint minden nagyságu

koporsóimat,

a legjutányosabb árak mellett.

A n. é. közönség becses pártfogását és számos látogatást kérve, maradtam

kiváló tisztelettel

Jakobovics Armin.

Ásványvizeink, u. m.

Szolyvai, Polenai és Olenyovai

forrásaink tisztelt fogyasztóinak ezennel tudomásukra hozzuk, hogy ezen három forrás ásványvizei f. é. január 1-től friss töltésben kereskedelembé hozattak.

Ásványvizeink barátainak érdekében, kérünk a palaczkvignetták megváltozott czéggere pontosan figyelni, minthogy ellőbbi czéggel ellátott palaczkok tavalyi töltést tartalmaznak.

Szolyvai ásványviz-szétküldés
German és Bodnár.

Kertész,

ki kiválóan a gyümölcs, zöldség- és némileg a szőlőművelésben jártas — kerestetik. Ki által — megmondja ezen lap kiadóhivatala.

1-3

Pályázati hirdetmény.

A s.-a.-ujhelyi ev. református egyház templom-építési bizottsága a templomon szükséges építkezések biztosítására ezennel ajánlati tárgyalást hirdet.

A feltételek, szerződési minta és a teljesítendő munkák leírása Dókus Gyula hivatalos helyiségében megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb febr. hó 20-ikának d. e. 10 órájáig alólirotthoz adandók be.

S.-a.-Ujhely, 1889. febr. 8.

Dókus Gyula,

az építő-bizottság elnöke.

1-2

A községi körjegyző urakhoz!

A vármegye által tulajdonunkba bocsajtott községi pénzkezelés és számvitelhez szükséges nyomtatványokon kívül nálunk kaphatók: az 1888. évi VII t. c. állapot-egészségügyi törvényekre vonatkozó újabb nyomtatványok, u. m.: Marhalevél iktató könyv, vágólajstrom stb. stb.

A „Zemplén“

könyvnyomdája.

Hirdetmény.

A Csalogány-utczai u. n. majori belsőségem, mely lakóház, csür, pincze és 2 holdas kertből áll — örök áron eladó.

Koós Károly,
tulajdonos.

2-3

Kerestetik

a jövő nyárra egy egészséges hegyi legelőre 450—500 db juh. Bővebb értesítéssel szolgál a birtokkezelőség Alsó-Sebesen, posta Sebes-Kellemes, Eperjes mellett.

Sírkövekre feliratok vésése és aranyozása

SIR-EMLÉK-KÖVEK NAGY RAKTÁRA.

BURGER ADOLFNÁL

S.-A.-UJHELYT

Főutcán, a „Vörös ökör“ vendéglő épületében.

MINDEN IDŐBEN

nagy választékban tartok s kívánatra felállítok

POROSZ SZÜRKE MÁRVÁNY,
VÖRÖS MÁRVÁNY
és homokkő sírkövet.

Tisztelettel
BURGER ADOLF
vállalkozó.

Sürgönczim:
Burger Adolf S.-a.-Ujhely.

Kívánatra képes árjegyzék megtekintésül bérmentve küldetik.

Sírkövek újabb tervezése

Jutányos áron készítenek.

3-

Meghívás

SZEGI GÖZMALOM RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNAK S.-A.-UJHELYBEN

1889. március hó 24-én, délelőtt 10 órakor
a zempléni megyei kereskedelmi-, ipar-, termény- és hitel-
bank helyiségeiben tartandó

rendes évi közgyűlésére.

A közgyűlés tárgyai:

1. A közgyűlési elnök megválasztása.
2. Az igazgatóság üzleti jelentésének tárgyalása.
3. A felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése.
4. A mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és az osztalék meghatározása.
5. Az igazgatóság és felügyelő bizottság részére megadandó felmentési határozat.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1889. február 4-én.

Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból:

9. §. A közgyűlés áll azon részvényesekből, kik a közgyűlés előtti időben részvényeiket az igazgatóságnál ellennyugta és szavazati jegy mellett letéteményezték.

Csoltkó Lajos Király-Helmeczen.

A már évek óta fennálló és jelenleg dusan felszerelt fűszer és vegyesáru raktáramat van szerencsém a nagyérdemű közönségnek b. figyelmébe ajánlani; u. m:

Liptói turó kimérve és kilos bödönökben, szalámi, debreceni paprikás szalona virsli, ementháli és csemege sajtok, szardínia, hering, francia mustán, valódi jamaicai és eredeti braziliai rumok, legjobb minőségű szegedi paprika dobozokban és kimérve, cukorkák, franck és velimi pótkávék, aixi olaj stb.

Ugyszintén vadászati cikkek és pedig: lőpor, srétek és minderfajta fegyver-töltényhüvelyek száza 1 ft, 1 ft 20 kr, 1 ft 40 kr és feljebb: szivacsok, suroló-, kocszi- és lökefék, szövő pamutok, vaszelin bőr- és sarga belgiai kocsikenőcsők minden nagyságu láda- és dobozokban stb.

Napi szükségleti cikkek:

1 klo kávé legfin. cuba és gyöngy 2 ft 10 kr.
1 klo 1-ső minőségű cukor 45 kr. 1 klo kocka cukor 46 kr.
Rizs legf. carolin 35 kr, fioretto 24 kr és rangon 20 kr.
Péroléom szalon 22 kr, amerikai 28 kr és császár belf. 30 kr.

Kassai műalmi lisztek, milli és fagygyú gyertyák, szegedi és fekete szappanok a legolcsóbb áron. — Továbbá kapható üzletben valódi legfin. ó-szilvorum 1 literes palackokban 70 krtól 90 krig. Valódi szepességi ó-borovicska 1 literes palackban 90 kr., valódi francia és magyar pezsgő-borok, valódi francia cognac — és mindenfajta finom liqueörök.

A n. é. közönség megrendelését kérve, maradok

tisztelettel:

CSOLTKÓ LAJOS.

1395 sz.
1889.

Magyar északkeleti vasut.

Hirdetmény.

Az alulírott vezérigazgatóság a s.-a.-ujhely—kassai vonalán, a szalánczi állomás közelében fekvő kőbányákban fejtendő kő és kavics termelésre folyó év április 1-étől kezdődőleg ezennel pályázatot hirdet.

Felhívtnak tehát a vállalkozó urak, hogy 50 krros bélyeggel ellátott és fenti munkákra szóló egységárakat tartalmazó zárt ajánlataikat folyó évi március hó 2-án déli 12 óráig az alulírott vezérigazgatóság pályafentartási osztályánál (Budapest, II. lánchidutca I. sz. III. em.) benyújtsák.

Későbbben beérkező, vagy távirati uton tett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Folyó évi március hó 1-én déli 12 óráig minden ajánlattevő 200 ftot (kétszáz forintot) mint óvadékot tartozik akár készpénzben, akár pedig államilag elfogadott értékpapirokban budapesti főpénztárunknál lefizetni. — Óvadék nélküli, vagy az óvadékkal egy boritekba zárt ajánlatok nem fognak tekintetbe vétetni; ugyszintén nem fizethető le ezen óvadék valamely állomási pénztárunknál.

A munkára vonatkozó szerződési feltételek a fent említett pályafentartási osztályánál, vagy pedig a VI. mérnöki szakasz irodájában S.-a.-Ujhelyben, vagy a VII. mérnöki szakaszánál Kassán megtekinthetők, illetőleg megszerezhetők. Ezen szerződési feltételek egy példánya a vállalkozó által két tanu jelenlétében aláírandó, és az ajánlathoz csatolandó.

Az alulírott vezérigazgatóság fentartja magának azon jogot, hogy a munkát tekintet nélkül a felajánlott egység-árak nagyságára, bármely vállalkozónak átadhassa, vagy ha az egység-árakat egyáltalában vagyokknak tartaná, az ajánlati tárgyalás semmisnek nyilváníthatja.

Budapest, 1889. január 26.

A vezérigazgatóság.

(Utánnomat nem díjaztatik.)

Eddig még fölülmulhatatlan.

Maager V.-féle
cs. kir. szab. valódi tisztított

CSUKAMÁJOLAJ

Maager Vilmostól, Bécsben.

Az első orvosi autoritások által megvizsgálva, könnyű emészthető hatása végett gyermekek részére is, különösen ajánlatos; mint legtisztább, legjobb, legeredetibb és általánosan elismert leghatásosabb gyógyszer mell- és tüdőbetegség ellen, gümő, sömör, daganatok, bőrküütesek, mirigybetegség, gyöngeség stb. ellen.

1 üveg sárga olaj 1 frt, 1 üveg fehér olaj 1 frt 50 kr.

Kaphatók a gyári raktárban:

Bécs, III. Bez. Heumarkt Nr. 3.,

valamint valódi minőségben Ausztria-Magyarország gyógyszerüzeteiben és minden nagyobb fűszerkereskedéseiben.

Sátorlaja-Ujhelyben: csak Zlinsz J. ur gyógyszerüzetében.

17-18

Tk. 2833. sz. 1888.

Árverési hirdetményi kivonat.

A gálszécsi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Vékey Gedeon zmegeyi t. főügyésznek a m. kir. kincstár képviseletében Trikoll Edéné szül. Fey Paulina végrehajtást szenvedő elleni 68 frt 52 1/2 kr. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék és a varannói kir. járásbírósa területén lévő M.-Krucsó községben fekvő m.-krucsó 69. sz. tjkönyvben 37. hr. sz. a. Trikoll Edéné szül. Fey Paulina nevében álló ingatlanra az árverést 800 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1889. évi március hó 7-ik napján d. e. 10 órakor M.-Krucsó községe bírójánál megartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 80 forint o. é. készpénzben vagy az 1881. LX. tc. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított s az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Gálszécsen a kir. jbróság mint telekkönyvi hatóságnál 1888. évi december hó 12-én.

Görgey,
kir. jbró.

656. sz.

Abauj-Tornamegye füzéri járás
főszolgabirájától.

Pályázati hirdetmény.

Nyugdíjazás folytán üresedésbe jött megyebeli győrkei körjegyzői állomásnak választás utján leendő betöltésére, a határidő f. évi március hó 5-ik napjának d. e. 10 órájára Garbócz-Bogdány községébe mint a körjegyzőség székhelyére ezennel kitiizetnek.

Ezen állomás 469 frt 95 kr fizetés, 100 frt lakbér, 101 frt 50 kr uti átalány, 38 frt 20 kr irodai átalány és három holdnyi szántóföld használatával van javadalmazva.

Felhívtnak a pályázni óhajtok, miszerint az 1883. I. t. cikben körvonalozott minősítésüket igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényeiket alólírott főszolgabiróhoz, f. évi március hó 3-áig annyival

inkább terjesszék be, mert elkésletten beérkezett kérvényeik figyelembe vétetni nem fognak.

Kelt Hernád-Zsápanyban 1889. évi január hó 28-ik napján.

Bodnár Ernő,

1-3 Abauj-Tornamegye füzéri járás főszolgabirája.

Az Évva-házban bérbe adatik:

- 1.) egy 2 szoba és egy 1 szobából álló utcai garcon-lakás az emeleten; esetleg pedig ugyanezen 3 szobához konyha és mellékhelyiségek is adhatók;
- 2.) két 5-5 lóra való istálló;
- 3.) egy — raktári helyiségül igen alkalmas — nagy pinchez;
- 4.) egy több holdas zöltséges és gyümölcsös kert.

Bővebbet e lap kiadóhivatala.